

Tarihin tanığı / Witness to history

İstanbul Lisesi

Istanbul Lycée

Türkiye'nin en köklü eğitim kurumlarından İstanbul Lisesi, daha çok bilinen adıyla İstanbul Erkek Lisesi 125 inci yaşını kutluyor.

One of Turkey's oldest and established institutions of education, Istanbul Lycée, or Istanbul Boys' High School as it is better known, is celebrating its 125th anniversary.

Osmanlı İmparatorluğu'nda Batılı eğitimin öncülerinden olan İstanbul Lisesi'nin temelleri Mehmet Nadir Bey tarafından 15 Ocak 1884 tarihinde Numune-i Terakki Mektebi'nin kurulmasıyla atılır. Modern eğitim anlayışı ve çağdaş öğretim yöntemleriyle diğerlerinin arasından sıyrılarak kısa sürede dönemin en tercih edilen özel okulu haline gelen Numune-i Terakki, 1909'da Maarif Nezaretince 120 bin kuruş karşılığında satın alınarak devletleştirilir ve adı önce İstanbul Leyli İdadisi, ardından 1910'da İstanbul Lisesi olarak değiştirilir. Böylece ülkemizde "Lise" tanımı ilk kez kullanılmış olur. Aynı zamanda diğer ilklerin de okuludur İstanbul Lisesi. Bu topraklarda ilk öğrenci dergisi Numune-i Terakki 1887 yılında çıkartılır, Türk izciliğinin temelleri 1912 yılında atılır, bir okuldaki ilk sinema filmi gösterimi 1913 yılında gerçekleştirilir ve ilk öğrenci tiyatro grubu 1913 yılında kurulur.

ALMANCA EĞİTİM

Bu arada Osmanlı İmparatorluğu ile Almanya arasındaki yakınlaşmanın artmasıyla beraber, devlet, gelişen işbirliğine paralel çalışabilecek kadrolar yetiştirmeyi amaçlar. Bunun üzerine Almanya'dan öğretmenler getirilerek 1912 yılında

The foundations of the Istanbul Lycée, one of the pioneers of western education in the Ottoman Empire, were laid by Mehmet Nadir Bey on 15 January 1884 with the founding of the Numune-i Terakki Mektebi or 'Model of Progress School'. Distinguishing itself from other schools by its concept of modern education and modern teaching methods, Numune-i Terakki soon became the most sought-after private school of its day. In 1909 it was bought up by the Ministry of Education for 120,000 kurush and nationalized and its name changed first to Istanbul Primary Boarding School and then, in 1910, to Istanbul Lycée. It was the first time the word 'Lise' (lycée) was used in Turkish. Istanbul Lycée is at the same time a school of other 'first's. The first student magazine in Turkey, Numune-i Terakki, was published here in 1887, the foundations of scouting in Turkey laid here in 1912, the first cinema film to be shown in a school shown here in 1913, and the first student theater group formed here in the same year.

INSTRUCTION IN GERMAN

Together with the growing rapprochement between Germany and the Ottoman Empire, the state purposed to train cadres that could work in parallel with the developing cooperation. ▶

İstanbul Sultanisi
öğretmenlerinin 1917
tarihli Fenerbahçe
gezisi. Alman
öğretmenler...
(kırmızıyla işaretli).

Istanbul Secondary
School teachers
on an outing to
Fenerbahçe in 1917.
German teachers...
(indicated in red).

Almanca eğitime geçilir. Adı 1913 yılında 'İstanbul Sultanisi' olarak değiştirilen okuldaki o yıllarını Hamburglu öğretmen Hans Gabel hatıralarında şöyle anlatır. "Bizim bulunduğumuz okul, ülkede bulunan 11 Sultani'den biri. Bizdeki gibi 12 yıllık eğitim veren bir okul. Bizden farkı ise öğrencilerinin çoğunun yatılı olması. Ülkenin en kalabalık bu şehrindeki okulda takriben 700 öğrenci mevcut. Çocukların menşei ise farklı farklı. Bakanın oğlundan tutun da memur kesiminden gelenler, asker ve tüccar çocukları... Ten renklerinin çeşitliliği ise göze çarpıyor. Çoğu İstanbul Türkü olmakla beraber, aralarında

sarı saçlı Çerkezler, kahverengi Araplar, hatta benim sınıfımda Mısırlı siyahlar dahi var."

SARI SİYAH

İstanbul Sultanisi öğrencileri, 20. yüzyılın başındaki tüm savaşlara, sırasıyla Balkan Savaşı, 1. Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı'na katılırlar. Okulun renkleri ise Çanakkale Savaşı'nda yaşanan hazine bir olaydan doğar. Okul binası hastaneye dönüştürülmüş ve duvarları sarıya boyanmıştır. Arkadaşları dönüşlerini beklerken, cepheye giden 50 İstanbul Sultanisi'nin şehit düştüğü haberi gelir

Teachers were therefore brought from Germany and the school went over to German instruction in 1912. A teacher from Hamburg, Hans Gabel, describes his years at the school, whose name was changed to 'Istanbul Sultanisi' (Istanbul Secondary School) in 1913: "The school we are at is one of eleven 'Sultani's in the country. A school that offers a 12-year education as we do. With the difference that most of the students are boarders. There are approximately 700 students in this school here in the country's most populous city. The children's origins are

extremely varied. All the way from the son of a government minister to those from the civil service sector and children of soldiers and shopkeepers... The variety of complexions is striking. Although most are Istanbul Turks, among them there are blond Circassians, brown Arabs, and even, in one of my classes, a dark-skinned Egyptian."

YELLOW AND BLACK

Istanbul Secondary School students fought in all the wars of the 20th century, the Balkan War, the First World War and Turkey's War of Liberation in that ▶

soccer team would later adopt as well. The school's large historic clocks were also set to 3:30 in the morning, the hour when their big brothers had fallen. Students and alumni remember those who fell at Gallipoli's 'Red Ridge' every year on the night of May 18th to 19th, and newly admitted students are required to be present at the ceremony.

THE SAKARYA SCOUT TROOP

The Istanbul Secondary School boy scouts were among the first to congratulate Atatürk after the Battle of Sakarya. "Thank you, Pasha," they said. "You saved the country." And Atatürk replied, "You're welcome, children of Sakarya!" From that day onward the Istanbul Secondary School boy scouts changed the name of their troop to the Sakarya Boy Scouts, and their march, the Sakarya March, became the school song as well. Founded in 1912, the Sakarya Scout Troop is Turkey's oldest, and is still active with ▶

okula. Pencere pervazları ve kapılar siyaha boyanır, umudun rengi sarının üzerine matemin rengi siyah gelir. Böylece okul, daha sonra İstanbulspor'un da benimseyeceği sarı siyah renklerini alır. Okulun büyük tarihi saatleri ağabeylerin şehit düştüğü zaman olan 03:30 da sabitlenir. Öğrenciler ve mezunlar, her yıl 18 Mayıs'ı 19 Mayıs'a bağlayan gece, Gelibolu Kırmızı Sirt'ta şehitleri anarlar. Okula yeni giren öğrencilerin bu törene katılmaları zorunluluktur.

SAKARYA İZCİ OYMAĞI

Sakarya Savaşı sonrası Atatürk'ü ilk tebrik edenlerdendir İstanbul Sultanisi izcileri. "Sağ olun Paşam, vatani kurtardınız" diyen öğrencilere, "Siz sağ olun Sakarya'nın evlatları" diye cevap verir Atatürk. O günden sonra adlarını Sakarya İzci Oymağı olarak değiştirir İstanbul Sultanisi izcileri. Marşları Sakarya Marşı da okul marşı olur. 1912 yılında kurulan Sakarya İzci Oymağı, Türkiye'nin en eski izci grubudur ve 125 aktif izcisiyle halâ faaldir, izci liderleri okul gelenekleri çerçevesinde üniversitede okuyan ağabey ve ablalardır.

Türkiye şampiyonu İstanbulspor futbol takımı -1932 (üstte). Sakarya İzci Oymağı Ankara'da Cumhuriyet Bayramı resmi geçit töreninde -1929 (altta).

Turkey champion İstanbulspor soccer team, 1932 (above). The Sakarya Scout Troop in a Republic Day parade in Ankara, 1929 (below).

order. The school colors arose from a tragic incident that occurred during the Battle of the Dardanelles. The school building had been turned into a hospital and its walls painted yellow. While waiting for their comrades to return, news was received at the school that 50 Istanbul Secondary School students who had been sent to the front had fallen in the battle. The window frames and doors were painted black, the black of mourning against the yellow of hope. So did the school acquire the colors yellow and black, which the İstanbulspor

İSTANBULSPOR

Cumhuriyetin kurulmasıyla 1923 yılında okulun adı İstanbul Erkek Lisesi olarak değiştirilir, yeni bir heyecan sarar okulu. 1926 senesinde Türk sporunun köklü kulüplerinden biri olan İstanbulspor'u kurar öğrenciler, 1932 yılında İstanbulspor futbol takımı, okulun müzesini süsleyen tek Türkiye şampiyonluğunu kazanır. Oyuncuların tümü okulun öğrencisi veya mezunudur.

İSTANBUL LİSESİ BİNASI

İstanbul Lisesi 1933 yılında şimdiki binasına kavuşur. Osmanlı devleti borçlarını ödeyemeyince, 1882 yılında Duyun-u Umumiye İdaresi kurularak borçların yönetimi yabancılara bırakılmıştır, bir anlamda devlet iflas etmiştir. Duyun-u Umumiye İdaresi'nin Cağaloğlu'nda yer alan, tüm İstanbul'a hakim muhteşem bir binası vardır. Cumhuriyet ile birlikte borçlar tasfiye edilip, Duyun-u Umumiye İdaresi ülkeyi terk edince, vilayet, belediye ve üniversite başta olmak üzere bir çok kurum talip olur bu güzel binaya. Ancak bina Atatürk'ün talimatıyla İstanbul Lisesi'nin

İstanbul Lisesi binası ana giriş (üstte).
The main entrance to Istanbul Lycée (above).

125 members. Following school tradition, the troop leaders are graduates of the school studying now in university.

İSTANBULSPOR

With the founding of the Republic in 1923, the school's name was changed to Istanbul Boys' High School and it was imbued with new zeal. In 1926 the students would form İstanbulspor, one of the country's oldest soccer teams, and in 1932 the team would win the only Turkish championship to grace the walls of the school museum. All the players were either students

or graduates of the school.

THE ISTANBUL LYCEE BUILDING

Istanbul Lycée acquired its present building in 1933. When the Ottoman state became unable to repay its debts, the Public Debt Administration was formed in 1882 and management of the debt turned over to foreigners in what was, in a sense, the bankruptcy of the state. The Debt Administration had a magnificent building in Cağaloğlu with a panoramic view of Istanbul. When the debt was liquidated with the founding of the Republic and the building abandoned, several institutions, including Istanbul province, Istanbul municipality and Istanbul university, all sought to acquire this beautiful structure. But the building was allocated to Istanbul Lycée at Ataturk's behest. For it was Ataturk's wish that young people grow up with an awareness of the former function of the building where they were taught and take a lesson from it so that the state should never return to those earlier days. ▷

kullanımına tahsis edilir. Gençlerin, eğitim gördükleri binanın eski işlevinin bilinciyle yetişmelerini ve devletin aynı günlere dönmemesi için ders çıkarmalarını arzulamıştır Atatürk.

Çok sayıda devlet ve bilim adamı, sanatkar yetiştirir İstanbul Lisesi. Aralarında 2 başbakan, onlarca bakan vardır. Rekor, 6 İstanbul Liseli bakanla, 1955 yılı Türkiye Cumhuriyeti hükümetindedir. Birinci Dünya Savaşı'nın kayıyla 1918 senesinde ara verilen Almanca eğitim, Türkiye ile Almanya arasında imzalanan anlaşma ile 1958 senesinde tekrar başlar, 1964 senesinde ilk kız öğrenciler okula alınır. 1982'de okul 1910'daki adına döner, yeniden İstanbul Lisesi olur.

GÜNÜMÜZDE İSTANBUL LİSESİ

Bugün 43 Türk, 35 Alman öğretmen, deneyimli yönetici kadrosu, modern dil ve fen laboratuvarlarıyla Türkiye'nin en önde gelen eğitim kurumlarından biridir İstanbul Lisesi. Ayrıca öğrenciler Abitur yapma, yani Türk Lise diplomasının yanı sıra Alman

İstanbul Lisesi iç mekânlar... (üstte).
Istanbul Lycée interiors... (above).

orta öğretim sisteminde ulaşılabilir en yüksek lise diplomasını da alma imkanına sahiptirler. Yabancı dilde eğitim yapmasına rağmen kendi öz kültürünü kaybetmemiş olmasıyla, okul nüfusunun üçte birini oluşturan ve okulu evi gibi kabul eden yatılı öğrencileriyle, okulun erkek lisesi olarak da anılmasını yadırgamayan kız öğrencileriyle, yaşı 80'i geçmesine rağmen her hafta okula uğrayan yaşlı mezunlarıyla, meslek hayatlarının çok önemli bölümünü aynı yerde geçirmiş ve okulla bütünleşmiş hocalarıyla farklı bir okuldur İstanbul Lisesi.

Istanbul Lycée has trained a large number of statesmen, scientists and artists, among them scores of cabinet ministers and two prime ministers. A record number of six ministers from Istanbul Lycée served in the government of 1955. Instruction in German was interrupted in 1918 when Germany lost the war but resumed again in 1958 under an agreement signed between Turkey and Germany. Girls were admitted to the school for the first time in 1964. In 1982 its name reverted to the one of 1910 and it became the Istanbul Lycée once again.

İSTANBUL LYCÉE TODAY

Istanbul Lycée today is one of Turkey's leading institutions of education with 43 Turkish and 35 German teachers and an experienced staff of administrators as well as

modern language and science laboratories. Furthermore, the students not only receive a Turkish high school diploma but also have an opportunity to make their 'Abitur', in other words, to receive the highest lycée diploma one can earn in the German system of secondary education. Because it has not forfeited its own unique culture despite instruction in a foreign language, and with its boarding students who make up one-third of the student body and regard the school as home, its girl students who don't balk at calling it the Istanbul Boys', and the old, some of them octogenarians, who nonetheless stop by once a week, and its teachers who have taught at the school most of their lives and completely identified with it, Istanbul Lycée is an unusual school indeed. □